

Kreipimasis Tarptautinės teatro dienos proga

Kadaise labai seniai valdžia pademonstravo savo nepakantumą *commedia dell'arte* aktoriams, išguidama juos iš šalies.

Šiandien aktoriai ir ištisos trupės vargsta ieškodamos viešų scenų, teatro erdvių ir žiūrovų, ir visa tai dėl ištikusios krizės. Taigi, valdžiai jau neberūpi kontroliuoti tuos, kurie siekia išreikšti save ironijos ir sarkazmo priemonėmis, nes neliko nei vietos aktoriams, nei publikos, kuriai tai būtų adresuojama.

Priešingai, Renesanso epochos Italijos valdžia turėjo dėti dideles pastangas, kad priremtų aktorius prie sienos, nes *Commedianti* džiaugėsi didžiule auditorija.

Yra žinoma, kad didysis *commedia dell'arte* egzodas įvyko kontrreformacijos laikais, kurių metu buvo liepa išardyti visas teatro patalpas, ypač Romoje, nes aktoriai buvo apkaltinti įžeidę šventąjį miestą. 1697 m. popiežius Inocentas XII, primygtinai spaudžiamas konservatyviausios buržuazijos ir pagrindinių dvasininkijos luomų, įsakė nugriauti Tordinonos teatrą, kuris, pasak moralistų, pastatė daugiausia nešvankių vaidinimų.

Tuo metu, klestint kontrreformacijai, kardinolas Carlo Borromeo, veikęs Italijos šiaurėje, atsidėjo „Milano vaikų“ atpirkimo misijai, nustatydamas aiškias ribas tarp meno, kaip aukščiausios dvasinio ugdymo formos, ir teatro, demonstruojančio šventvagystes ir tuštybę. Laiške savo bendraminčiams, kurį cituoju eksromptu, jis pasisako daugmaž šitaip: „Kovodami su blogio sėkla, mes padarėme viską, kad sunaikintume tekstus, kuriuose buvo nuodėmingai burnojama, kad ištrintume juos iš žmonių atminties, tuo pačiu metu paskelbdami baudžiamąjį nuosprendį tiems, kurie perdavė tokius tekstus spaudai. Tačiau, matyt, kol mes buvome įmigę, šėtonas rezgė savo kėslus su dviguba jėga. Kaip giliai įsiskverbia į sielą tai, ką gali pamatyti akis, palyginus su tuo, ką galima išskaityti iš tokių knygūškčių! Kaip giliai sukrečia paauglių ir jaunų mergaičių sielas ištartas žodis ir parodytas gestas, palyginus su tuo, ką gali miręs žodis išspausdintas knygoje. Todėl būtina išvalyti savo miestus nuo teatralų, kaip mes tai darome su nepageidaujamomis sielomis“.

Taigi vienintelė išeitis iš krizės yra tikėti, kad didysis išpuolis prieš mus, o ypač prieš jaunus žmones, kurie nori išmokti teatro meno, sukurs naują *Commedianti* teatro diasporą, kuri, net ir šitaip skriaudžiama, neabejotinai laimės neįtikėtinas pergales naujų kūrinių labui.

xxx

Dario Fo (g. 1926 m. kovo 24 d.) – italų dramaturgas, satyrikas, aktorius, režisierius, 1997 m. Nobelio literatūros premijos laureatas. Jo dramos naudoja klasikinius ir *commedia dell'arte* principus. Jo dramos nukreiptos prieš nusikalstamumą, politinę korupciją, ribotą pasaulėžiūrą, netoleranciją. Fo sukūrė per 70 pjesių, iš kurių garsiausios – „Anarchisto mirtis“ (1974), „Mes negalime mokėti? Mes nemokėsime!“ (1974), „Misterio Buffo“ (1973), „Nuogas ir su fraku“

(1985), „Popiežius ir ragana“ (1989). Jos išverstos į 30 pasaulio kalbų, o kada vaidinamos užsienyje, pritaikomos prie vietinio konteksto, būtent tai pats dramaturgas ir skatina daryti.

Nobelio premijos komitetas pažymėjo, kad Fo savo kūryba „varžosi su Viduramžių juokdariais pliekdamas valdžią ir keldamas pažemintųjų savigarbą“.

Vertė Irena Alperytė ir Vaidas Jauniškis